

2 KORITTI OHO DZAIRA PEPA IPINA

Pauro ma Timotteo qeeteta

Maketonia Haba

Tii 47, Dzasidza Sept.

Koritti ma Akhaiaho Oko ma Boto Tupu

Koritti nagapa, Girisi Haba

DZOOBE MA KANAKANA

¹ Dzoobe Dzairamane:

Ohonga hiiremi ana Pauroi Dzesu Kiristuho Qaru abi naate oorai.

² Oonita Ohonga mai napahoi Dzesu Kiristu ma nopo nikeho quba hasa hiiremi oke Timotteo noma gotta napame ma nakamae nike pobi hiire.

OHONGAI NAPAHO TTAPUTTAPU

³ Nookare. Dzesu Kiristuho mai noi Ohonga Dzakapanomani. Dzasaho maikhatanita noi tete samaneta ohonga naate abike kharuba teetorai.

⁴ Nanai kaipo ma qangarebata oomi noi nanake too teetemi oho isakita nanai paha burisi eeteqi gesake too teetorai oni.

⁵ Kiristui heme samaneke aima qaataho getta ma kokoi nanaho irita qeemami oho qesa too tetateta noho torota biranate qaata oi paha nanaho naate oorai.

⁶ Oonita nanai heme saridzorai oi teehe quba bahe nikeke too teetega qidzaita qubake eetorai.

Oonihe ikanomake eeteqi nikemae nanake too teetaqu? Anai teehe quba hiidzaranihe nanai hemeta battigara naatoraiho isakita nike heme

saridzeqa ota paha nikemae battigara naataqu oio meeke nanahota too tetatetaho isaki naatakoi.

⁷ Ma nike nanaho ttaiqa naate heme saridzeqa paha oho too tetateta saridzareiqi nanai oho bebe minake eetorai.

⁸ Dzairamane qupadzomare. Asia gattiga haba ota kaipo quba mina nanaho irita biranate nanake suqobiremi baataquho isaki naateta oke nanai bamu nikeke dzaheitaqu.

⁹ Oi Ohongai baataho pobike tukutoraino-maniqi hiireqi sama nanane oke nookami pepepe naatetanita nanai Ohongaho qupa toobake eeteqi sama nanameke baataho pobi ooniqi hiireta.

¹⁰ Oonita nana baataho tomidza naatemi Ohongai ohonga naate nanake ingonaitetai ingonaitoraihe paha ingonaitorakoiqi nana qupadzomorai.

¹¹ Oonihe nike nana gaubidzaamake meke-qoma pupu baura samaneke eetomake Ohongai nana ingonaitemi abi samanenipamui noho baruna heenaho quba dzoobe hiibaridzoho isaki naatakoi oio teteni.

PAUROI IKOIKO ABI BAAMU

¹² Poma nanahoke mooro. Nana haba tee ma teeta tuumaqi nikemaeho torota biranateta. Oonihe nanai te abi ikobeteqi ttokaho nokanokata baabara. Bamu, nanai qupa sasarima Ohongaho baruna heenata bauraho beedzae noho torota gi-imorai. Oio nanaho nee ma bau naatemi ee ma eka nanahoi hiiremi nikeho quba paanaite.

¹³ Oonita nanai khooba apeho qubake noorake qeetoraidzaranihe nikeke ttenittenimi nike

qupadzoma qubake qeetorai. Oke eetemi nike oho qesa qupadzomaqi tete saridzaquni mae?

¹⁴ Oi Dzesu Soopara napahoi paana naataquho bodzata nanai nookami nike nanaho nee ma bau naataridzonita nookare.

¹⁵⁻¹⁶ Ooqake qupadzomaqi anai ao qupi eserike nikeho torota biranateqi paha ipibire sinasina moitare hiireta. Nikeke sinasina moite soosoma Maketonia habata ogama tuumarota. Ma paha nikeho nagapata biranatemi nike anaho tete saridzemi ana paha Dzutea habata tuumarota.

¹⁷ Onihe oke ana eetaama naatetaho qubake nike nookami anai abi quseriponita naho tete eseri naatemi oho qubake ana teeke mee hiirega teeke haba hiibaquho isaki naate oorai kaqani.

¹⁸ Onihe tete oi obero abihonita nanai bamu nikeho torota noo eseima hiiremi mee ma habaho takurata biranataqu oke Ohonga meenomaho pengata hiirenita nookare.

¹⁹ Siribano ma Timotteo ma nanai Ohongaho Khata Dzesu Kiristu nikeho quba paanaiteta oi mee ma habaho isaki bahe noho nooi mutusanomanipamu ooni.

²⁰ Ohonga naru samaneke hiireta Kiristui oho gaupuqaupu meenipamu. Ooqaho qubake napai Ohongaho hasa hiireqi Kiristuho dzapata oke mee hiiremi nohota bagenoma naatorai.

²¹ Oonita nike ma napake eehahaite qanoqanonomaitorai oi ape bahe Ohonga teenai oke Kiristuho botonaitemi eetorai.

²² Noi napake ttanga eeteqi Sumasa nome moitemi noi bodza ipinaho mumure naateqi ao qupa napahoke soopara eetorai.

*PAUROI PUREKE KORITTITA TUUMAAMA
NAATETAHO KHOOBA*

²³ Oonita khooba apeho qubake anai te qeemaqi Koritti abi nikeke qupi temuta moorara? Oi ana nike ingonaita qubake ota biranataama naateta. Noorake anai Ohongaho pengata hiirenita noo oi meeama naatapuko ana ao baatarorihe baamu.

²⁴ Nookao, nikemaeho ai tatauma ooraiho qubake nike eehaha naate isanatorai. Oonita nike ai tataumaho oora ma qaarata oomi nanai nikeke ekake dzeimaqu oi bamuhe nanai nikeho baura eetemi nikeho qupa qidzanatareihi hiirorai ooqai oni.

2

¹ Oonita ana qupa nameta hee, Eto qupi temuta ana nikeho torota biranatemi heme ma bame nike suqobiremi nikeho qupa saqobaino.

² Oi anai nike heme moitemi qidzoke nike anake adzahahaitaqu.

³ Oonita ana dzaira pepa bosabosa nikeho quba dzoobiremi nike tete nikeme pobitemi anai oho qupa qidzaqidzama nikeho torota qeemamake qupa qidzaqidza oi paha nikeho naatakoiqi hiireqi ana oke qeeteta. Oonihe oho amake anai nikeho torota biranate heme moitemi nike quba apema anake qupa qidzaitarota oi bamu.

⁴ Oonita anai nikeho kokora minake eetorai oke nike eto arabidzainohe paha eto noo oi nikeke suqobidzainoiqi hiire qeesuhimi oi anata surupo ma ttidza hemenoma naateta.

ABIHO KAHOSAKE QAATARIDZONI

⁵ Oonihe ana ttidza heme nameho noo bamu qaupuitaqui. Oi abi pasenanoma noi napake gama sesero eetetahe meenipamuke niqueqake sesero eeteta. Mae qesa ma nikei noho nookami isanateta?

⁶ Oi bamu, nike ao ttutturategi abi pasenanoma oke pobitemi anata isanatorai.

⁷ Oonihe abi oke nike eheitemi oi eto nohota suqobidzanoma naatainoiqi nike kahosa nohoke ao qaatega noke kharuba teetaridzoni.

⁸ Oho quba naho dza oi hee, Isanate nike poiqa noho dzasa eete ttapuitare.

⁹ Nike oonomake eete noo qusubanoma naatareiqli anai gee bosata qeetetanita ao meenoma naasuhimi anai paha oho hasahasa hiibakoi.

¹⁰ Oonita teehe kahosake nike qaatemi oke ana paha naamae qaatakoi. Oi anai Kiristuho tuho-tuho abi ooqi nikeho qupaqupa eete kahosa oke qaasubi.

¹¹ Oi teehe bahe noho kahosa qaataama naatemi eto noi Saataho kakati teeta paha qeemaino. Oi noho angi ma kakati samane ooraike eto napa ruume naataino.

TTOROA NAGAPA ABIKE TE SINABIDZA HI-IBARA OHO KHOOBA

¹² Qatega Dzairamane, ana Ttorao nagapata biranatemi tete paana naatemi anai ota Kiristuho sinabidza hiibarota.

¹³ Oonihe Ttitto dzaira nameho qiri minake eete saridzaama naategi ana noko aipo biire Maketonia habata tuumaqi ooqata noke saridzeta.

*QURU ABI OHONGAHOTA BEEDZAE
GIIMORAI*

¹⁴ Oonihe haba ika ma ikata tuumorai ota Kiristui nanake dzeimami huhuru hiire tuumoraita Ohonga dzoobe! Huhuruho isakita nana noho pobi hiiremi abi qesai Kiristuho ura qidza nookaqi hiisi eetorai.

¹⁵ Oi nanai Kiristuke paanaitemi oho urai paha Ohongaho kokota dzuubami bagenoma naatorai.

¹⁶ Oonihe qesa nookaqi basesa eetorai nokoi sinabidzaho ura ma qauna nookami nokohota baatanoma naatemi noko oho qubake baata saridzorai, qate abi hiisi eetorai ura teena oke nokoi nookami qaraqaranoma naatemi oke mai eetorai.

¹⁷ Oonita abi apei baura bamenoma eranomake eetemi isanataqu? Oi qesai tterettareho isakita Ohongaho noo hiiroraiho teteke nanai te iihoraidzara. Bamu, Ohongaho pengata nanai Kiristuhota beedzae giimaqi baura oke qere biireqi meenipamuke sinabidza hiireqi Ohongaho too naatorai.

3

*PORO TONGO USAQEHO BAURA ABI
DZADZANOMA*

¹ Ana hiire oi te sama qusubahonidzarani. Qate qesai nikeho torota biranate sama qusubaiteqi bauraho geeba quseripo nokomeke abiho quba paanaitorai ma noko paha qesaho geeba quba qasa hiirorai. Oonita nike nookami nanai geeba quseripo oonomaho isakita nike qoqopa eetorai mae? Oi bamu.

² Bosata nanai nikeho baura eetemi nikemae nanaho geeba naate oorai. Geeba oke qupaho geeta qeetemi ooraita abi oke paata isaite bamu ruume naataqu.

³ Ohonga qaraqaranomaho Sumasai posoho isaki naatemi nanai ooma baura eeteqi te oke sabina teeta qeetaranihe nanai nikeho qupata Kiristuho isere qeetemi nikemae geeba oho mee naate oorai.

⁴ Oonita Kiristui nanaho neta meenoma naatemi nanai meenipamuke Ohongaho qupa toobake eetorai.

⁵ Nanai te sama nanameke nookami isana-toraidzaranihe noho beedzae isanatanipamuke eetorai.

⁶ Oonihe noi nanake beedzaenomaitemi nanai sama agobaho geeba bahe gisiho poro tongo usage oho tuhotuho naate oorai. Oi sama-hoi baatake moitorai qate gisihoio qanoqanonomaitorai.

⁷ Oonita mooro. Mosei samaho hu noo getaqeta baatanoma oke aimami isakiqata koinanoma naateta. Naatemi Isirae abi Moseho nese ma penga moora quba bitta eetemi qiba nomeke rikubiremi moota.

⁸ Oonihe poiike Sumasaho tuhotuho baura biranatemi oho koina ma dzapa pobi oi temuhoke suqobidzanipamuke eetakoi.

⁹ Oi baura bosabosa oi abike qomaqoma hire qaaqi isakiqata dzadzanoma qaata oonihe abike rike ma pobinomaitaquho baura poiqa biranatemi dzadza ma dzapa pobi nohoio minanipamu.

¹⁰ Oi napaho baurai dzapa pobi minanoma naate ooraiho qubake bamu hu noo bosabosake nookami isaki naataqu.

¹¹ Bosabosaho eepa namubami ipinaho gaabi oi peite koina minanoma naate qaarakoi.

¹² Ooho qubake nanai qupa too teeteqi too anaanama hiirorai.

¹³⁻¹⁴ Agobake Mosei hee, Eto noko naho nese ma patiho koina bittake eetaino hiireqi qiba nome sengibeteta. Oonita kebanoke noho dzaza bamu naatemi Isirae abi nokoi ttokaho nesema noke moomi isanateta.

Oonihe nokoho qupa te uhubaranita nokoho pengata sinabidza agobake isaitemi nokohota pobiratoraidzara oke moohimi qupa nokohoi senginoma keke naatorai. Qate nanaho tete maina. Nanai teqaha Ohongaho dzadza qaanateqi qiba rikubiroraidzaranihe paata baiburorai. Oke eetemi Kiristuke noko kebanoke qupadzomaquko sengi oke kuibiremi qupa nokohoi adzahaha naatakoi.

¹⁵ Oi nokoi nokome quba Moseho sinabidza agoba oke isaite qaimi eehe, qupa sengi nokohoi saqobaama naatemi arabirorai.

¹⁶ Qate nana paata baiburo qaama nokoho qupai Sooparake pupubetemake oionita nokoho sengi oi bamu naatemi qupa paana naatakoi.

¹⁷ Soopara apehoke hiibidzaranihe Ohonga Sumasa. Oi Sumasai ogamaqi qupa tonabetemi abi saqosago saridzorai.

¹⁸ Nookare. Nike ma napake ao sengi geemami napai Sooparaho dzadza ma koina mooqorai ma

napaho nese ma pati oi hihhi oke aimaqi hi-
ibudzake eete tuumami Sumasai banaite qaa-
make Sooparaho koinake napa mai eete soubidza-
koi.

4

QARU ABI TTOKAHO QAPUNIHE NAKUI MEE QIDZA

¹ Oonita Ohongai gupa kokora nometa tuho-
tuho baura erake nanaho irita mootomi nanai oho
quba peperataama.

² Nookare, quba midzanoma dzukudzukunake
nanai te hesatoraidzara. Oonita nanai te abike
ikobeteqi Ohongaho nooke noo qesama aima
rasakiite hiiroraidzarani. Baamu, noo qidza no-
hoke keke hiire paanaitemi Ohongaho pengata
abi moomi meenoma naatorai.

³ Qate qesai poi hee, Nanai oho mee mooraa-
maniqi hiirorai kaqa. Oonihe nokoi baataho pobi
ooqi mooraama naatorai.

⁴ Oi teehe quba bahe Kiristui Ohongaho
birabira bagenomanipamu. Oonihe eto abi
nokoho qupai noho quba adzahaha naate
sinabidza qusubaitaino hiireqi ttokaho qoberobai
nokoho neseke kotoromi Kiristuke noko
moorama naatorai.

⁵ Nookare. Nanai sama nanameke te
gaupuitoraidzara, baamu. Nanai Dzesu Kiristu
Soopara napameho quba eeteqi nikeho kokora
abi naatoraita noqaho noo ma pobi nikeho quba
paanaite gaupuitorai.

⁶ Ohongai hee, Qupita dzadzai biranate
baibudzareiqi hiiretanita noi napaho qupake
baiburomi nana adzahaha naate Dzesu Kiristu

Ohongaho birabira qidza dzapanoma noke dzaga boboto gesina naatarai ooni.

⁷ Oonita nanai isaki dzapanoma oonidzaranihe ttoka qapuho isakita mee qidza nohoke abiho quba pattabetorai. Oke eetemi abi bamu qapu nanake qaupuitaquhe Ohongaho beedzae ota biranatorai ooqaho hasa hiibaridzo.

⁸ Oho qubake nanai kaipoke saridzoraihe, nanake qahitotaquho tete baamu. Qangahasita biranatoraihe nanai ota peperataama.

⁹ Abi nanake seseroitemi Ohongai nanake gaubidzaama. Nokoi teetoraihe nanai baataamani.

¹⁰ Oi Dzesui baatetake nanai qupadzomaqi tete oke suimaqi tuumami oho isakita Dzesuho qaraqarai paha nanaho oora ma qaarata paana naatorai.

¹¹ Qupi ma sau samaneke nanai Dzesuho quba oora ma qaara eetemi baatai nanake sudzabetorai oonihe oke eetemi qaraqara nohoi paha ttoka sama nanahota paana naatorai.

¹² Oonita baatai nanake gaahimi oho meeke nike qaraqara mai eetorai tete oioni.

¹³⁻¹⁴ Qetageta teei hee, Quba erai meenoma naatakoi hiireqi anai oho isakita ao noo hiire. Oke geeta qeetemi ooraiho qubake nanai paha oho tete ma pomata noorake hiire, Ohongai Dzesu Soopara napahoke aima tukutoqi oho qesa nanake nikema gama tukutoqa isaki qidzata paanaitemi dzapanoma naatakoi.

¹⁵ Oonita mooro, nanai baura samaneke eetorai oke teehe quba eesuidzaranihe oho mee qidza nikeho irita biranatemini nike totoho minaiteqa

Ohongaho hasa ma gegema hiiromake nee ma bau nohoi asuasu naatareihi baura oke nana eetorai.

POIQAHO BAME OI DZAPA POBIHO DZEBIDZEBI

¹⁶ Tete oke qupadzomaqi nanai peperataama. Meeke sama dzeuboraihe qupa khata nanahoio qupi ma sau samane tukubaqi battigara naatorai.

¹⁷ Oonita qangahasi qesai isakiqata nanaho ro-beta biranatoraihe oho ipike nanaho dzapa pobi meupunoma naatako.

¹⁸ Erake eete oorai. Poike ao paana naatorai oi bodzanomanita oogake keke nanai te qupadzomaqi baura eetoraidzaranihe biranataamake oorai oi bamu dzaetaqu oi dzakapanita oho baura mekeqoma eetoraita mooro.

5

TTOKAHO BARUBA BAHE QUSUHO NAGA

¹ Erake qupadzomare. Ttoka sama napahoi barubaho isakinita oi rubenga naatemi oho qanga bamu. Oi Ohongai qusuta napaho quba naga dzakapanoma abi botoma gootaama oho isaki teeke roibetemi oorai.

² Oonita napai ttoka samata heme saridzoraiqi qusu naga napameke dzaamotare dza minake eetorai.

³ Oho dzake eeteqi hee, Ota bamu habana gottai ooraiquiqi hiiorai.

⁴ Oi napai barubaho isakita ooraiqi idze ma mare hiireqi kaipota oorai. Oonihe napai te

ttokaho sama napame sepeke ai biidzareiqi dzaodzao eesuidzaranihe qaraqara usaqeke dzaamotomi oi sama agobake nukuromi napa oho qidzata ooraquho qubake dzaodzao eetorai.

⁵ Oi Ohonga noomae oho tete hunatemi napai ota qeemaridzoho qamodzamodzake noi ao napake Sumasa moitemi baura eetorai.

⁶ Oho ttidza qidzaqidzata ooraiqi nanai saninoke adzahaha naateqi hee, Sooparaho neta napaho nagapa ooraihe oke mai eetaamake ooraquta baruba oi poiqaho quba isanatoraiqi hiirorai.

⁷ Oonita ao nesema mooqoraihoke te qaupuitoraidzaranihe mooraamake ooraihoke qupadzomaqi oora ma qaara eetorai.

⁸ Oho quba qesa ma nanai ao samaho baruba nanameke qaate nagapata tuuma qubake te ququimoraidzara. Baamu, ota Soopara saridzakoi hiireqi qaki ma naki eetorai.

⁹ Oonita nanai barubata ooraquni mae qusuho nagapata tuumaqu oi tegaha baura nanahoke hoteitoraidzaranihe oonomake eete tuumami Ohongahota bagenoma naatorai.

¹⁰ Onihe oi nana keke bahe napai iso keke Kiristuho dzagata qooromi noi napaho oora ma qaara ttokahoke gama moo pobitemi qidzani mae qanga oho isakita noi kebanoke ipi ma habara moitemake napame quba aimakoi.

*OHONGAI TETE QIDZA TEENA KEKE
BIRAITEMI OORAI*

¹¹ Oi abi qesaho quba attinomanipamu naatakoita nokoi ikanomake eete sepeke Soopara napameke saridzaqu hiireqi nanai abi minarama

nikeke qupanomaitorai. Oke Ohonga mooraihe qesa ma nike ao tete nahoke qupadzomorai mae bamu?

¹² Oonita nikemae nanaho geeba naate ooraimi anai bamu oho noo paha eehahaitaqu.

Oonihe qesai mee oke riiteqi sasake sooroqi nanake qomaqoma hiiremi nike oho ipike noo apeke noko pobi hiibaqu? Oke ana hiire.

¹³ Oke teehe quba hiibaamanihe nikemae Ohongaho pengata tee ma teeta qidzanatareihi hiiroraita nookare. Oonita nokoho noo oke nike nookami nanai noo buribaro eetoraini mae meeke hiirorai?

¹⁴ Tete erake eete oorai. Kiristui dzasaho tete biraitemi oi nanake qooro teetorai. Nanai hee, Kiristui abi minaraho quba dzasa eete oho habarake baatemi oho qubake baatai eto tee ma teeke mai eetaino.

¹⁵ Noi minaraho habara baatemi eto abi gama baura nome ma nomeke eetainohe baatetaho habara nokome Kiristuke qupadzomare. Noi qoridze qaraqarata ooraita nike noqaho quba oora ma qaara qidza eetore.

¹⁶ Oonita ttokaho geeba oke nanai agobake gatiqa qusubaite qaatani kaqa. Oonihe Kiristuho sinabidzata napai noke gesina naateqi bamu paha ttokaho geeba tee ma teeke qusubaite tuumoraqu, baamu.

¹⁷ Oi teehe bahe teei Kiristuho pobi naateqi ota usaqe naatorai. Agobai bamu naatemi abi usaqe oi ooraita mooro.

¹⁸ Oi Ohongai Kiristuke dzoobire quratemi noi napake Ohongama teenaitemi oi quba sepe bahe Ohongaho boto popo kekenita dzebidzebi baura

oho getta ma kokoke noi nanake moitemi nanai nikeke Ohongaho robeta dzeimami nike noho dzaqata biranatorai.

¹⁹ Meeke ana hiire, abiho kahosa huba baha biirorai oke Ohonga mooqi Kiristuke dzoobiremi ttokata Maiho quba eeteqi kahosa napahoke qere biireqi napake Ohongama teenaiteqi nanake baura oho koko moitemi oorai.

²⁰⁻²¹ Oonita Ohongai nanake oho gaupuqaupu hiiremi nanai noho too naate Kiristuho quba eeteqi nikeke hee, Ohongama qesa dzaira eetoreiqi hiirorai. Oi Dzesui kahosa ruumenihe Ohonga hiiremi noi kahosa napahoho tteki aimami Ohongai noho baura qidza mooqi napake rike ma pobiho isakita mootomi oorai.

6

QARU ABI NOKOI ABI MINARAHO BAURA EETORAI

¹ Oonita Ohongama baura oho ttaiqa naate ooraiqi nanai nikeke hee, Ohongaho baura qidza nikeho irina biranatorai oke qerepasa eetainohe gaupuitare.

² Oiqi hiiroraini qate Ohonga noomae totoho erama hiirorai, Nii areare hiirorai bodzata ana nookorai ma bodza ooqata ingonaitorai ooniqi hiiroraita mooro. Areare hiibaqu ma ingonaitaquho bodzaio poiqanita nike oho bame qere biiremi noi nike qidzaitakoi.

³ Nike nanaho tete mooro. Nanai bauraho poma tee ma teeke riitaama oonita oho midza baamu.

⁴⁻⁵ Nanai Ohongaho tuhotuho abi ooqi isaki ape ma apei biranatorai ooqata paidzasuiqi battigara

naatorai oi kaipo ma qangahasini mae, seebe ma meerani mae, teeta ma suutani mae, sokasoka ma garugaruni mae, iiha ma dzoobidza bamenomani mae, bakena gehigehini mae quba ape?

⁶ Oho bisata nanai hutingi naate qupa saasarima oorai.

Nanai Sumasa qidzata dzasa meenipamuke eete ipibireqi gesina aimaqi baruna heenata heme baura eetorai.

⁷ Nanai rike ma pobiho koo ma taangake boto pobi ma magenaite Ohongaho beedzaema sin-abidza meenipamuke hiirorai.

⁸ Oonita nanaho isere qidzani mae qanga biranataqu ma nanaho dzapa peitaqu mae qurataqu oke hiireqi nanai pekhure teetorai.

⁹ Qesai nanake hee, Ikoiko abi ooniqi hiiroraihe gesai hee, Meeniqi hiirorai oonita qesai nanake gesinanihe qesai ruumeni.

Qesai nanake gou biireqi baataho pobi oniqi hiiroraihe nanai ikanomake eeteqi baataamanihe eehaha naate tuumorai oho khooba era:

¹⁰ Nanai qupa bamema ooraihe paha qupa qidzama oorai. Nanai abi habana, quba samaneho dzore oonihe paha quba qesa samaneho maikhameto naate abi samaneke meupunomaitorai, oioni.

¹¹⁻¹² Oonita Koritti abi nike nookare. Nike nookami nanai nikeke qahitotorai mae? Oi baamu, qahitotoraidzaranihe nikeho quba qupaqupa eeteqi too saqoroqi nikeke sogo samaneke moitorai.

¹³ Oonita oho ipike khametoi paike too teetoraiho isakita nike paha adzahaha naate nanake hoobidzaqu mae?

NAPAI GAMA OHONGAHO BIIRI OONI

¹⁴ Qate paha erake qupadzomare. Rike ma pobi oi pasenama qesa dzaira eetorai mae? Oi bamu dzadzana. Nikei raaba abi kiringanomama qesa qahiqahi eetaino.

¹⁵ Kiristui libadzama te qesa dzaira eetaa-manita ai tataumanoma nikei eto Ohonga ruume naate nokoma qesa dzaira minake eetaino.

¹⁶ Nike moomi Ohongaho Biiri ma qoberobaho gisigisi oi te qesa dzaira eete qopa teenaqata ooraidzara. Oonita Ohonga hiiretaho isakita napamae ttaike Ohonga qaraqaranomaho biiri naate oorai. Oi noi hee, Ana naamae nikema oora ma qaara eete ota qopa koobire qaaqa nikeho Ohonganipamu naatemi nikei naho qeseba abi tupu naatorakoi.

¹⁷ Oiqi hiireqi Sooparai hee, Eto raaba abiho quba ngiinginoma teeke hesatainohe nokoho neta tta eeteqi sama nikeme naho quba qaheburomi ana nike amaki eetakoi.

¹⁸ Oke eete anai nikeho mai gotta naatemi nike naho geseba khata ma khameto naatorakoi. To-toho oke Ohonga Soopara beedzaeho maikhatai hiiroraita napamae gama qusubaitare.

7

¹ Oonita Dzairamane name, Ohongai naru bamenoma oke napake moitemi oorai oi paha samane. Oho qubake maka ma kanesa ape ma apei napaho gisi ma samata peitorai oke gama kuibire akobeteqa Ohongake ququimaqa sasarinipamu naate qaarare.

*KORITTI ABI QUPA BURISI EETEMI PAUROYA
ISANATETA*

² Oonihe nanai te nike guume eetara te sesero eetara te tee ma teeke eetaranita eto nanaho nookami ganganataino. Ana bosata hiire, ari oke paha hiibi.

³ Napai eehaha naataquni mae baataqu oonihe nanaho qupai nikhoma qesa hongasirorai. Oonita naane quba nanai sepeke nike qomaqoma hiibaqu, oi baamu.

⁴ Anai bamu nike ikobetaqu, nanai kaipo ma qangarebata ooraihe nike nanaho nee ma bau naatemi oho ttidza qidzaqidza nanata biranatemi nanai oho qaki ma nakinoma naatorai.

⁵ Oi teehe quba bahe nanai Maketonia habata biranateqi sama qidzanatarotahe baamunipamu. Kaipo quba minake eeteta. Abiho qaa ma dza-uba nanake sengibetemi meeke nanai nakuta atti ququimata.

⁶ Ququimami Ohongai nanake too teeteqi Ttit-toke dzoobiremi ota nanake saridzeta.

⁷ Oogaho quba keke bahe noi nikhoo kokorata qidzanateta ma nikhoo isere qidza mootoqi hee, Nike naho dza ma dzaodzao minake eetorai ooiqi hiiremi naho qupa qidzanipamu naateta.

⁸ Oi gee bosabosa anai nikhoo quba qeetemi nikhota ttidza hemenoma naateta oonihe heme oi bodza teenaqaho isaki naatemi oi anata paha gattiqa isanateta.

⁹ Oi teehe bahe gee oi nike isakiqata ttidza heme moitemi nike ao qupa burisi eete tete nikeme pobitemi Ohongai nanaho baura oke moomi teqaha

nike sesero eetara ooqaho qubake anata paha isanatorai.

¹⁰ Oi abi ttokaho quba sepeke heme saridzeqa oho ipike baata saridzakoi. Qate Ohongaho baura quba heme oonoma teeke saridzaqu oke saridzeqa qupa burisi eeteqi qidzanatakoi.

¹¹ Oi ana nike oho heme moitemi nike nookami Ohongaho sagi naatemi nike te basesa eetarani. Nike atti eete roqobetemi nikeho qupa pobiratem nikeho noo qusubaho dza ma dzaodzao peitemi nike oho dzudzu ma sogimo naate oorai. Oke eetemi nikeho qanga ao bamu naateta, dzooobe.

¹² Oonita ana gee oke qeeteqi teqaha sagi ma oho kabiraqake qupadzomaqi qeetara. Nanai nikeke qupanomaitemi Ohongaho pengata nanai nikeho kokora baura eetoraike nike qupadzomaqa qusubaitakoiqi hiire qeeteta.

¹³ Qeetemi nikeho oora ma qaara ao pobiratem nanai te ooqaho quba keke qaki naatoraidzaranihe Ttitto baaqi nikeho isere qidza mootomi noomaeho qupa qidzanatemi nanai paha oho quba qaki naatorai.

¹⁴ Oonita Ttittoi nikeho torota tuumare boohimi nanai nikeho quba eeteqi noke pobi hiireta, Maqa Koritti abi nokoi nanaho noo isaiteqa qusubaitakoiqi hiireqi noke dzoobireta. Dzoobiremi nanai hiireta oi aoke meenoma naatemi nike moomi nanai hiire baaorai noo oi mee kekeni.

¹⁵ Oho quba Ttittoi nikeho torota biranate moomi nike ququimaqi noke atti irita saridze noho noo ao qusubaite soubiremi noho qupai tukubaqi nikeho hasa hiiretai hiirorai.

¹⁶ Oonita anai nikeho qupa toobake eeteqi oho totohota Ttitto pobi hiiremi meenoma naate

ooraiho qubake naho qupai qidzanipamu ooni, dzooobe.

8

QESA KOKORA QIDZA EETORAQU OIO KIRIS-TUHO TETE

¹Qate paha Maketonia oko ma botoho noo teeke nanai nikeho quba paanaite. Oi nokohota adzahaha biranatem i nokoi ao ohonga ma tatabi naatorai.

²Oi nokoi ttuma ma quruma ma qubaho qangahasita ooraihe te oho toronata taatara. Baamu, sinabidzaho dzaodzao nokoho ttidzata qaitemi nokoi quba samane kiridza quba ai biireqi oho dzore naate oorai.

³Anai nese namema moomi nokoi qogoamake moiteta.

⁴Nokomae tototo hiireqi hee, Abi ttumaho kaipo Dzerusaremuna oorai nanai isanate ttaike noko ke qonoqono moitareqi hiireta.

⁵Nanai nokoho qupa tonabetemi nokoi qupa ororo eete moohimi Ohongaho dzanita nokoi oho isakita ao hairiamake qupa ma sama nokome Ohongaho quba mootoqi nanake hee ma heeta quba moiteta.

⁶Oi nanai bosata Ttitto dzoo biremi noi nikeho baura eetemi oonomaho isakita nike qupa burisi eetemi noi oho isere nana moitemi nanai poiqa noke ohongama tatabi oho tete paha nikeho torota paanaitare hiireqi noke gee erama dzoo bihibi oonita nike oho quba adzahaha naatare.

⁷Oi nike quba samane, ai tatauma ma noka noka ma hibahiba ma dzaodzao qesaqesa ota nike ao

isanatoraihe paha quba nikemeke qonotaquho pomake nike aoke gesina naatareihi hiire.

⁸ Tototoqaho qubake ana te hiidzaranihe qe-sai ao oho beekho eetemi nike quba qonotoqi peiota aimare hiiremi abi minarai oke moo hasa hiibaridzoni.

⁹ Oonita tete erake qupadzomare. Dzesu Kiristu Soopara napahoi bosata nikeho quba dzasa minake eeteqi sama nome qoredza eetaranihe quba tobe sumanoma nome nikeho quba biire soubiremi nike oho meuputa ooraita nike oho tete suimare.

¹⁰ Oi ana moomi nike oho ttaiqā naasuqa sama nikemeke hoobidzakoi.

Oi nike tii teemuta poma qidza qesagesaho quba adzahaha naate qeematanita paha eraho pomata ipibidzoo.

¹¹ Nike oho dza eete sohorotanita dzaodzaoma soubidzare.

¹² Oonita quba ape ma apeke qonotaqu oho qubake eto teei gimutta eeteqa hee, Quba oorapuko moitaroriqi hiibaino. Nikeho isaki oorai-hota nike moitemi bagenoma naatakoi.

¹³ Qesa nikei meupu nikemeta giimaqa qesake moitemi idzoidzo naataqu oio tete, ma oi bamu nikeke sesero eetaqu.

¹⁴ Oi poiqa nikeho meupui habana gotta nokohoke isakinomaitemi bodza teeta nikemae qubaho dzore naatemi noko oho qesa nikeke too teetaridzonita oqata iso keke naatakoi.

¹⁵ Paha teena oke sinabidzata qeetemi oorai. Oi hee, Teeho isaki hee eete perebami oi temu oho dzore noho iisuta biranatemi isaki nopohoi idzoidzo naatorai ooniqi hiiroraita qupadzomo!

BAURA ABI QESAHO KHOOBA

¹⁶⁻¹⁷ Oonihe Ttitto noomae adzahaha naate ao nikeho torota baura oke ipibidzare hiireqi qeehibita moomi oi anaho dza keke bahe nohonita Ohonga dzoobe!

¹⁸ Noi qeehibihe abi dzapa pobinoma oko ma boto tupu samaneke sinabidzata qanoqanonomaitorai (oi Rukani mae Aporoni mae ape?) noke nanai Ttittoma dzoobiremi nopomae tuusubi.

¹⁹ Noi oho dzapa pobinomanihe paha oko ma boto tupu qesagesai pui nokomeho quba noke uhutomi noi napake hoobireqi Dzerusaremu abiho quba dzaodzaoma ttuma ttuttutoraita Ohonga nookami nee ma baunoma naatorai.

²⁰ Noi nana hoobire ttuttutoraiho qubake eto gesai nookaqi hee, Oberama eetoraiqi qupadzomaino.

²¹ Oi nanai Ohongaho neseta qupa sasarima baura eetoraiho isakita paha abiho neseta oho sasarima ooraike qupadzomare.

²² Qate paha abi teei nanake hoobire baaorai noke nana moomi abi meenomanita noi nikeho noo qusuba nookami oho dzaodzao oi noho irita peitemi noke nanai paha nopoho gainene uhutomi tuusubi.

²³ Qate Ttittoi abi ape bahe anai nikeho baura eetoraimi oho hobihobi abi oni. Qate abi eseri oko ma boto tupu qesagesaho pui naate hoobire baura oho ttaiqa naatorai oi Kiristuhota gama nee ma baunoma naatorai.

²⁴ Nookare, nanai nikehoke nookami kokoranomanita abi hohoqa erake dzoobiremi nokoi nikeho torota biranatemake nike ao bageke eete noko ke kokora eetakoiqi qupadzomaqi nanai

dzapa nikehoke qesaho pengata qusubaitemi nike oho qesa Kiristuho oko ma boto tupu qesagesata baura abi nokoho dzapa qusubaite soubidzare.

9

ABI MINARAKE HOOBIDZAROTAHQ QONO-QONO

¹⁻² Maqa, Dzerusaremuta Ohongaho abi tupu kaipota ooraike nikei hoobidzaridzo oke anai ikaqi hiireqi qeetaqu? Baamu, nikemae ao oonomake eetareiqi qupadzomorai kaqani. Oi anai Maketonia abike hee, Oore Koritti abi ma kara nokoi abi oonomaniqi hiirorai. Anai hee, Nokoi ao sauqata tii temuta sohorogi ttuma roibetemi oorai. Hiiremi dzaodzao nikehoi minara ma noko ke eepa moitorai.

³ Oonihe anai nikeho hasa hiiqi paha hee, Eto sapara naataino hiireqi dzairamane erake nikeho torota dzoobihibi. Oi ana hee.

⁴ Eto Maketonia abi anama nanai qeemaqa moohimi nike roibetaamake oomi napata midzanoma naataino hiireqi ao seike nikeke qupanomaite.

⁵ Oonita anai abi dzoobiremi nikeke qupanomaitemi nike ttuma ttuttuitemake agoagonoma naatako. Oonihe eto anai tototo hiiremi agoago oi baruho isaki naataino hiireqi ao sauqata hiire.

⁶ Tete erake eete oorai. Teei norotu biirega mee oberoqake aimakoini qate teei gigi minake biidzaqu noi paha meupu minake saridzakoita qupadzomare.

⁷ Ohongai dza eetemi abi too inainama quba moitaridzonita teei quba qonotaqu noi eto bame eete ttidza qoreqorema moitainohe qupa nometa adzahaha naate isaki apeta moitaqu oke baruna heenata ao moitare.

⁸ Oi nikei quba nikeme moitemi bamu naatakoiqui eto qupadzomaino. Baura kira hiiroraiho isakita nikeho quba haba habara biranatakoiqui Ohongai hiiremi ooraita noho baruna heena ma meupu oke qupadzomare.

⁹ Erake geetemi oorai. Hee, Abi ohonga noi abi qubaho dzore naatorai nokoke qupadzomaqi iisunomaitoraita noho tete rike ma pobi oi agoba qaarakoi.

¹⁰ Oonita gottarake dzoocho mai moitemi dzaarorai ma pattake abi moitemi muunoraiho khooba ape bahe Ohonga teenanita noi quba tee ma teehe biidza ma suuna nikeke moitemi baura qidza nikehoi paha qoridze meupunoma naatakoi.

¹¹ Oonita nikeho iisu ao peitemi nanai pui oho dzapa teeke erana hiiremi nike baruna heena nikemeho quba eeteqi Dzerusaremu abi habanake moitemi nokoi aimaqa Ohongaho hasa minake hiibakoi.

¹² Oonita moomi baura erai Kiristuho abi habanake moitaqu oi ooqaho quba keke ooraidzaranihe moitemi nokoi aimaqa Ohongaho hasama gegema hiibaqu quba eseri ooqata meenoma naatakoi.

¹³ Ma paha nike ttaike ttuma ttuttuiteqa Dzesu Kiristuho sinabidzake mee hiiremi abi sigina oorai nokoi mooqa Ohongaho subesube hiibakoi. Oi teehe bahe nike kaiponoma nokoho bame

mooqi ubatu nikemeta giima nokoke moitorai oioni.

¹⁴ Nokoi moomi Ohongai baruna heenaho tete biraitemi nike tete oke gaupuitemi nokoi nikeho dzaodzao minake eete Ohonga dzoobe hiibakoi.

¹⁵ Oonita qonoqono qidzaho maikhata ape bahe Ohonganita buububu! Mae totoho apeta hiiremi isanataqu?

10

QARU ABI KOIDZAHO TETEKE PAURO QAUPUITETA

¹⁻² Qate nikhota qesai anake hee, Noi kharata ooqi noo tatangake hiire qeetoraihe noi nanaho bisata baaqi subate kebake hiiroraiqi hiireo? Idze! nanai nikeho bisata biranate noo tatangama hiibaguho isaki oorai. Oonihe oi nikhota midzanoma naatakoita nanai kharata ooqi noo bamenoma qeetemi isaiteqa qusubaitemi nanai baaqa nikema noo keba ma dzapata hiibaridzoniqi hiire tete oke aimorai. Meeke Pauro ana naamae Dzesu Kiristuho quba eeteqi keba ma dzapata nikeho torota inoinoma noo hiibare dza eetorai.

³ Oi naho dza oke eete oorai, oonihe Ohongaho baura eetemi tee ma teeta basesa biranatemi keba ma dzapaqata keke noo hiiremi bamu isanataqu.

⁴ Maqa, nanai koo ma tangama qaa eetorai oi te ttoka pepepeho isaki oonidzara. Baamu, oi Ohonga beedzaenomaho isaki. Noho koo ma tangama qaa eetemi basesai taatorai ma qupa dzohidzohi sasai bamu naatorai.

⁵ Ma quba naane ma naanei qiba peqipeqita Ohongaho nokanokake qirutomare hiibaqu, iha ma dzoobidza oonomake nanai gama sorubire aimami Kiristuho tete peitorai.

⁶ Oonita ape ma nikei basesa eetaqu oke nana ao sorubire aimami bamu naataridzonita qupadzomare.

⁷ Qesa nikei sasake sooroqi sama nikemeho nookami Kiristuhonita hee, Pauroi nanake ikaiqi hiibaquiqi qupadzomorai kaqani. Oore, nikei Kiristuhonihe nanai nikeke noo hiirorai oi paha Kiristuho kekeni.

⁸⁻⁹ Nookare. Nanai geeta tototo hiirorai oi Ohongaho beedzae oonita oke nanai qaupuitorai. Oonihe nikeke rubengaitareiqi te qupadzomoraizara. Oonita eto oho atti eetaino. Baamunipamu, qidzaita qubake beedzae eetorai oonita ana bamu oho midza hoho eetaqu.

¹⁰ Totoho oke ana teehe qubake hiidzaranihe qesai sama qusubaiteqi hee, Pauroi kharaqata ooqi noo minake qeete dzoobire baaoraihe noi noomae baaoma nanai moomi noo kebakebama hiiremake nanai oho ngiingi eetaridzoniqi hiiroraiho isakita ana oho noo ipi hiire.

¹¹ Oonita basesanoma nike erake qupadzomare. Nanai geeta qeetorai oi baura nanaho kekenita oi nanaho habara naate nikeke dzaga bobotoqa boto koko eetakoita qupadzomare.

¹² Qate abi qesa haba kharata baaqi nikeho banaita naatare hiireqi qesa bitta ma kaka eeteqi quseripo geeba nokomeke banaite banaiteke tumoraihe nanai oho qesa bamu.

13 Ohongai bauraho kamo nana moiteta oi nikeke sengibetemi ooraita nanai baura naname qaupuiteqi te sepeke dzapa nanameke ai qusub-aitoraidzara.

14 Bamu, nanai bosata baaqi te habake hoteitaranihe qeemaqi nikeho heme baura eete sinabidza qidza hiiremi nookatanita nike nanaho pobi ooni.

15 Qaru abi qesai mainata baura eetemi nanai te ttanga naname ota mootoqi qaupuitoraidzara. Oonihe nanai nikeho baura eetemi nike ai tatauma saridzeta. Oonihe nikehota oho meupu hee eeteqa paha qesaho irita perebaqu oho qupa toobake nana eete oho beedzaeke eetorai.

16 Oi sinabidza nikehota hee baamake nanai paha nikeke dzongobeteqa haba agiagi qesata ip-ibire sinabidza hiibakoi. Oi nanai bamu baura abi qesaho dzoota qeemaqa baura nokohoke kara-betaqu, tete oke qesai iihoraihe nanai baamu.

17 Oi nanai hee, Teei dzapa teeke qaupuitareiga Ohonga Sooparaqaho dzapake qaupuitare.

18 Oke hiiroraita abi teei dzapa nomeke qusub-aitemi bamu isanataquhe Soopara noomae teehe dzapake qusubaitemi isanatakoi.

11

BAURA ABI OBERAOBERAHO KHOOBA

1 Ana hoore noo gattiqa teeke hiiremi eto nookami ganganataino.

2 Oi ana eraho qubake hiire. Anai dzaodza-oma Ohongaho quba eeteqi Kiristuho ata pobi saridzareiqi atapa boseba oba qoororaiho isakita

anai nikeke gaigai eetorai. Eeteqi nikeke hee, Apu mee nikemeho beebe eetareiqi hiirorai.

³ Oonihe ana qupadzomami nikeho qupa sasari naate Kiristuqaho qupa toobake eetoraquni mae dzotatai tteniftenima Qeebake ikobetetaho isaki naataqu?

⁴ Oi teehe bahe nanai Dzesu ma noho sinabidza ma Sumasa nohoke nikeho torota mootomi isana-toraihe teena: Obera abi teei baaqi Dzesu ma Sumasa ma sinabidzake nikeho pengata ngin-girobe eetemi maina naatemi nike paha noho teteke iihaguni kaqa, oho qupake ana muune.

⁵ Nookare, abi naga hiibi nokoi sama nokomeho nookami qaru abinipamu oonihe nike qupadzomami nokoho isaki nahoke riite oorai mae? Oi ana moohimi baamu.

⁶ Meeke nokoho totohoi mutunomanini nahoi keba ma dzapa. Oonihe nike ao tee ma teeta moomi naho nokanokai adzahaha bahe asuasuni.

⁷ Oonihe anai nikeho torota sinabidza hiireqi sama nameke bai hiireqi nikeke ai teka qidzata mootota oho ttuma quba ana hiibaama naatemi ooqata obera naateta kaqani.

⁸ Oi sinabidza tupu gesaquesai adzahaha naate ana ttuma moitemi ana ooma nikeho baura eetotanita anai ikaqi hiireqi ttuma nikehoke ingonaiteqi nokoqahoke aimata?

⁹ Oonihe anai Koritti abi nikeho bisata qaatata naho qepe ma haba baamu naatemi oi eto nikeho bame naataino hiireqi anai te nikeho neseta quba teehe pupu hiibara. Oonihe Maketonia haba kharaho dzairamane qesai baaqi ana hoobireta.

Ao eetetanita ana nikeho pengata bamu nenesa hiibaqu.

¹⁰ Pupu ma nenesaho pomake ana Koritti nagapa ma Girisi abi minara nikeho torota gesina naataranita Kiristuho pengata anai poma oke potti biiremi oi naho nee ma bau naate qaarakoi.

¹¹ Anai te nikeho gottae eete oonomaho totohota hiiroraidzara. Ohonga moomi oi bamu.

¹² Oonihe abi qesai sama qusubaiteqi ttaroke hee, Nanai qaru abi Pauro ma karaho isaki ooniqi hiirorai. Hiireqi nokoi ikake eeteqi nikeho ttuma nokome quba aimorai? Nanaho tete mainanita nokoho khooba ota paana naata qubake ana nikeho ttuma name quba bamu aimaqu, bamu dzanadzana!

¹³ Nokoi obero abi ooqi abi ikobeteqi hee, Nanai Kiristuho qaru abi ooniqi hiireqi sama nokome gimuttake eetorai.

¹⁴ Ma oi teehe quba bahe Saatai tete oke biiraiteqi sama nome gimutta eeteqi hee, Anaio dzadzaho angero ooniqi hiire baaorai.

¹⁵ Oonita qesai noho ttarita qeemaqi tete oke iihaiqi sama nokome gimutta eete hee, Kokora abi qidzaniqi hiiroraihe suheqata nokoho baura qangai paana naate nokoke too pasere eete teetakoita qupadzomare.

PAUROI NOKO QERE BIIREQI BAME MINAKE AIMA QAATA

¹⁶ Anai quseripo bamuhe, nikehota qesai nookami anai quseripoho isaki ooni kaqa. Oionita nike qaatemi ana oho qesa qepuqepu gattiqa hiibakoi.

¹⁷ Hiibakoihe oke bamu hee, Ohongaho nooniqi hiibakuhe gattagattaho nooniqi hiibakoi.

¹⁸ Oi qesai ttokaho isakita hiiremi ana paha sepeke hiire.

¹⁹ Oi teehe bahe qesai gepuqepuho isakita hiiremi qesama niki quseripo noo nookami bagenoma naatorai.

²⁰ Noo oi era. Qesai sama nokome qusub-aite nikeke sutasutata mootaquni mae, kapura nikehoke muunaquni mae, nikeke koseta biidza-quni mae, urupusa eetaqu, oonomake eetemi niki naane quba oke qaupuitorai?

²¹ Nokoi eetoraiho teteke naamae aimaama naatemi niki anake oho iga hiidzo? Oionita niki quseripo nokohoke qaupuitemi ana paha naamae sama qusubaho tomidza quseripo nooke hiiremi nookare.

²² Nokoi Dzuta abi oonihe anai oho qesa Dzuta abi. Nokoi Isirae abi oonihe anai oho qesa suqo-bidza abi ooni. Nokoi Abaramuho biidza ma suu-nanihe anai paha.

²³ Nokoi Kiristuho kokora abi ooni kaqa. Oonihe anai nokoho isaki oke riitanipamuke eetorai, quseripo noorake nookare.

Heme baura samaneniipamuke ana eetorai, sutasuta samaneke saridzorai, kittikotti gesina naatorai oi gattiqa bamu. Qupi ma sau samaneke ana baataho tomidza naatorai.

²⁴ Oi Dzuta abi anake qupi boto teenake gabeho biireta, oonihe Roma abi hee, Eto gabeho 40 naatemi baatanipake eetaino hiireqi nokoi 39 isaki ota qoorota.

²⁵ Qate qupi taparike nokoi anake qainima buribaroke teeteta, qupi teeta nokoi anake omama teeteta. Ma qupi taparike sisimama gama rubenga naateta, qate bodza teeta anai sisimama saru naateqi khakhoro biire oomi iihai mootota.

²⁶ Oi ana teteta tuuma ma baaba eete qaimi oba tee ma teei sooromi biire qaibi. Guume abi anake siko ma bagi eetorai oke anai oko patta eetorai. Ma ana qangahasi maina paina saridzorai oke abi noo maina painanomaho botota saridzorai, oke nagapa maina painata saridzorai, haba habanata saridzorai, besa qausuta saridzorai ma paha naho qesamane qesai obero naatemi oho kaipo saridzorai.

²⁷ Baura bamenoma samaneke ana qere biirorai, bakena attinoma samaneke geemorai, sebe ma meera samaneke moorai, quba samaneho hutingi naatorai, qepe ma haba bamu naatemi dzapa teetorai.

²⁸ Quba naane ma naane anake sasata ibo eetoraihe oho tongo neta anai qupi ma sau samaneke Ohongaho oko ma boto tupu qesa samaneke soopara eetorai.

²⁹ Oi teei toronata taatemi quba oi ao anake hesatorai. Ma teei Kiristuhota teeke qomaqoma hiiremi naho humamutu ao biranatorai.

³⁰ Nookao, baura oonoma keke anai eetoraita quseripo noo oke qaupuitareiqā qaupuitakoi.

³¹ Oke Dzesu Soopara napameho mai Ohonga agoagonomaho pengata ana hiiremi nookoraimi ana hiibi, noo oi obero bahe meeni.

³² Anai Ttamasiko nagapata oomi abi qiba Areta noi hiiremi noho kipei dzudzu ma sogimo

nomema nokoi gama nagapa oke ogamaqi naho qirike eetota.

³³ Eetomi qesamane nahoi anake kamonaiteqi seike nagapaho tapata anake ekama qogobiremi qurateqi anai kiapaho pobiama naate atti tumata. Bauraho bame oonoma samanei naho irita oorai.

12

PAUROHO BAKU MA NAMESE

¹ Oonihe ana bauraho isere name sepeke kharaitemi bamu isanataqu. Oho qubake qeemaqi Sooparai anake baku ma nameseta banaitemi oorai oke poiqa paanaisubi.

² Nookao, agoba tii 14 biranataamake oomi anai abi ikanomaho isakita ooqi qupa khata namema Kiristuho Sumasama qesa hongasire ooqi noi anake aima pei qusu nagapa bisanipamuta biranateta oke ana bageke eete qupadzomata. Oonihe anai samama peitetani mae, neseke qooroqi mootani mae, ikanomake eete moota oke ana khoukhau.

³ Oonita hiibi, Samani mae, birabira apeta ooqi moota oke ana ruume naate, Ohongai noqe gesinanihe meenipamuke ana moo qupadzomata.

⁴ Qusu haba bisanipamuta biranateqi anai noo bamenoma samaneke nookata. Oonihe noo oke burisi eete abi sepeke pobi hiibaquho qaga hiiremi nookataqaho pobike ana nikeho quba paanaisubi.

⁵ Oonita anai abi oonomaho isaki ooqi nikeho quba paanaitemi oi anata quba tobe sumanoma naate oorai.

⁶ Oi ana baamu sepeke sama name qusubaiteqa oonomake hiibaquhe qesa nikei moo nookami anai abi sepeho tomidza naatemi anai heeqata paanaite.

PAUROI QAHIQAHIHO ISAKI TEKE SARIDZETA

⁷ Oonita Ohongai anake namese ma apota quba samaneke banaitemi moota. Oonihe eto anai oho quba sama qusubaitaino hiireqi noi naho nese kotoromi koo oi paha Saataho qesa anaho ibo eetemi ana oho kaipo eete baaorai.

⁸ Qate kaipo oi anake qaate tuumareiqi anai Soopara pupu hiireqi qupi taparike oho pupu hiireta.

⁹ Hiiremi noi bai hiireta. Hee, Abi kaipota oomi naho beedzaei isaki nohoke hee biidzakoi oonita anai baruna heenata namese ma quba eranomake niike banaitemi oi niihota isanatare. Oke noi hiiremi anai hee, O dzoobe, kaipo oi anake qahitoto qaama Kiristuhoo beedzae naho irita qaarakoiqi hiireqi oorai.

¹⁰ Oonita anai Kiristuhoo baurake eetemi seebe ma meerani mae uuba ma sakabani mae quba naane ma naaneho kaipo ma qangahasi biranataqu oi oho quba bamu anata qanganataqu. Oi qangahasi anake suqobiremi Ohonga hiiremi naho beedzae paha oho isakita peitemi isanatakoi, oke hiireqi ana baura eetorai.

KORITTI ABIKE PAURO QOGO MA SAGA HI-IRETA

¹¹ Nookao! Qaru abi mimiho isaki oorai teena oi paha anata meupui ooraita nike oke moo khooba qupadzomarotahe baamu! Oho quba ana noo hiibi oke paanaitemi, eto nookami sama qusub-anoma naataino.

¹² Anai nikeho bisata ooqi qaru abi meeho isakita beedzae eete baura bamenoma sameke eeteta paha obaoba samane paanaiteta oi gama Ohongaho mumure naatemi nike ikake eeteqi oke ruume naataqu?

¹³ Oonihe baura teena oho ttumake nikeho torota aimaama naateqi sinabidza tupu qesaqata hobihobi giimata ooqaho quba nike nookami kahosanoma naatorai kaqa. Oonita nike naho kahosa eete ooraiqako oho quba dzasa eete qaatare.

¹⁴ Oi teehe bahe erake qupadzomare. Khametoi te mai ma paiho quba iisu mootoraidzaranihe mai ma pai iisu oke khametoho quba mooto peitorai. Oonita anai paha nikeho torota biranatemi qupi tapari naatakoi oonihe anai bamu nikeho torota sama pati name qohateqi tee ma teehe quba hiireqi oho bame nike moitaquhe, nikema qesa dzaira eetareiqi ana qeemakoi.

¹⁵ Oho isakita anai nikeho dzasa minake eete sama name bagara biireqi nikeho kokora eetoridaridzonihe nike oho ipike naho goottaee-taino.

¹⁶ Oonihe nike poi hee, Pauroi nanake qoqopa eeteqi ao asi nometa baubotoraiqi hiibidzo?

¹⁷ Idze! abi apeke anai nikeho quba dzoobireqi hee, Nokoke ttenitteniqi aimaqi naho asita baubotareiqi hiireta?

18-19 Baamunipamu, anai Ttittoke dzoobireqi noma gotta teei noke gainene eetare hiiremi nopoi tuumaqi nikeho torota ikoiko baura eeteta mae? Maqa, Nanai tete oke ruume ma poma oono-make aimaamanita Ttittoi paha ikoiko abi baamu. Nanai te sama naname gimutta eetoraidzaranita dzairamane qidza nike eto oke qupadzomaino. Ohongaho pengata nanai Kiristuho quba eeteqi nikeke qanoqanonomaitare hiirorai.

²⁰ Oonita anai nikeho torota biranatakoi oonihe anai eto seike baaqi moomi nike tti ma ttire, oso ma dzauba, hu ma koridza, ingaqo ma rasakima ooqi sahatetemi nikema napaho neseta midzanoma naataino oho qupake muune.

²¹ Oi anai hee, Eto nanai qeemaqa moomi bosata qesa iinga ma siidzata ooqi pasena dzapa samaneke eetota nokoi qupa burisi eetaamake oomi Ohongaho pengata ana midzake eete nikeho quba paha tti ma ttaka hiibaino oho qubake ana ququimaqi hiirorai.

13

AI TATAUMA NAPAMEKE TORONAITARE

¹ Nookao poiqa nana nikeho torota biranataqu oi ao qupi tapari naatakoita qupadzomare. Biranatega batabidza abiho isakita isere nikeho gama nookaqa bamu abi teenaqaho toota noo nookaquhe eeserima tapariho noo totohoi teenata tuumami nookakoi.

² Oonita hiibi anai bosanipamu nikeho torota biranatetani qate ipita nikeho neta kahosa biranatemi ana naamae te qeemaranihe geeta qogo

noo qeete dzoobiremi oi naho habara naateta oi qupi eseri naateta.

Qate poiqa ana qeemami qupi tapari naatemi anai bamu sepeke nike ingonaitaqu oke nike korabete nookare.

³ Oonita nike bosata naho nese ma penga moo nookami abi kebaho isaki naatemi nike hee, Noho torota obaoba apeke moohimi Ohongaho mumure naataqu? Oiqa hiiroraihe poiqa naho nooi nikeho torota bamenoma naatakoita Kiristuhu mumure oioni.

⁴ Moorare, Kiristui basesa bahe abi kebaho isakita ooqi baateta oonihe qoridze poiqa qaraqarata oorai oi teehe bahe Ohongaho beedzae keke. Oonita nanai te sama nanameke qauputoraidzaranihe noho poma kebake ihaqi paha noma gama qaraqara saridzeqi Ohongaho beedzaeta nikeho torota baura eetorai eetorakoi.

⁵ Oonita sama nikeme bageke eete toronaitare. Toronaite moomi isaki nikehoi ai tataumanomani mae baamu? Nike Dzesu Kiristuhu torota atimorai mae bamu? Eto sasaho isaki ooraino.

⁶⁻⁷ Qate ana dza eetemi nike nanake toronaitemi, sasaho isaki bahe meenoma naatare. Oonihe toronaiteqi eto sasake soobainohe mutuke aimare.

⁸ Aimami nanai nikeho neseta uubareiqqa uubakoi isanatareiqqa isanatakoi. Oonihe nanai nikeho bisata bamu quba meeho basesa eetaqu, bamu. Ooqaio mee oonita qaupuitakoi.

⁹⁻¹⁰ Nanai nikeho neseta isanataama naatemi nike beedzae aimaqu oke nana nookami bamu ganganataqu. Oi teehe bahe nikemaeho oora ma qaarai qidzanataqu ooqaho qubake nana beedzae eete pupu hiirorai. Oi Dzesu Sooparai anake

beedzae moitemi ooraihe ooma anai eto nikeke sugobidzainohe qanoqanonomaitaridzoni. Oho qubake anai nikeho amata ooqi saugata qogo noo hiire qeetemi qusubaitemi ana nikema ooqake bamu noo tatangama hiibaquhe inoinoma hi-ibakoi, oio naho dza.

NOO QETTA MA KOKO

¹¹ Oonita Dzairamane name nike keba ma dza-pata ooqa qupa teenaite qesa kokora eetemi Ohonga dzasa ma hasuho maikhatai nikeke tu-uhoro qaarakoi.

¹²⁻¹⁴ Qate Kiristuho okoma boto tupu erana oorai nokoi nikeho dzoobe hiire. Oonita nike qa-heuba baura napameke qupadzomaqi qesa kana-bete oorare. Oionita Dzesu Kiristu Soopara nape-meho baruna heena ma Ohonga Maiho dzasa ma Qaheuba Sumasaho ttaiqa oi gama nikeke bakena geema qaarare, aipo.
Anaio Pauro

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012